

Треба окреслити важливу проблему, яка стосується неспеціалізованих інформаційно-документних структур, які сьогодні просто не можуть дозволити собі встановлення не лише пандусу, але й програмного та технічного забезпечення, орієнтованого на особливі потреби користувачів. Головним чинником такої ситуації постає недостатність державного фінансування на ці потреби. А оскільки згідно з чинним українським законодавством, бібліотеки, архіви та музеї — це неприбуткові установи, які фінансуються з державного чи місцевого бюджетів, то виникає ефект замкненого кола.

Зауважимо, що у світовій практиці увагу звернено на розвиток рішень, які надавали б змоги людям з особливими потребами працювати із засобами вводу та виводу інформації в різноманітних документно-інформаційних структурах. В Україні лише кілька спеціалізованих бібліотек мають потрібні технології роботи користувачів з особливими потребами з інформацією, які, на жаль, уже застаріли.

Одним з варіантів вирішення проблеми впровадження асистивних технологій у вітчизняних документно-інформаційних структурах нині стає проєктна діяльність. Завдяки існуючим грантовим програмам у бібліотек, архівів та музеїв з'являється можливість розширити коло користувачів і відвідувачів і створити умови для задоволення їхніх особливих потреб. Проте часто на заваді стає недостатній рівень культури підготовки проєктних заявок для отримання грантів документно-інформаційними структурами, що зумовлює примарну можливість отримання потрібного фінансування. Виходом із ситуації є освоєння та впровадження технологій проєктного менеджменту як важливої складової інформаційного виробництва документно-інформаційних структур та пошук напрямів ефективної реалізації проєктної діяльності щодо впровадження асистивних технологій.

Т. В. Сидоренко

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ЯК РЕПУТАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ БІБЛІОТЕК

Діджиталізація — це перенесення різних видів інформації у цифрову форму. Відбувається цей процес фактично в більшості сфер суспільного життя, і царина української культури тут не виняток. Головне питання полягає в збереженні та полегшенні доступу до неї і для самих українців, і для світу.

Питання діджиталізації торкнулися всіх секторів культурного досвіду, зокрема бібліотек, музеїв, архівів, які в часи трансформаційних змін почали активно впроваджувати інформаційні технології відповідно до потреб суспільства та своїх користувачів. Діджиталізація базується на інформаційно-комунікаційних та цифрових технологіях, швидке зростання і поширення яких впливають на розвиток традиційних форм споживання інформації, створення та розповсюдження ресурсів.

Основними цілями збереження цифрового надбання є: забезпечення довготривалої доступності цифрових копій; збереження смислів і функціональних характеристик першоджерел; можливості вивчення, пошуку, аналізу, презентації. Вагомою частиною діджиталізації в бібліотеках є оцифрування фондів. Пріоритет у цьому напрямку належить бібліотекам національного та державного рівнів, бібліотекам закладів вищої освіти, регіональним бібліотечним закладам

(зокрема обласним універсальним науковим бібліотекам), які розвивали мережеві ресурси, просуваються в соціальний контент, створюють локальні та корпоративні цифрові проекти. Діджиталізація є однією з наскрізних тем багатьох проектів, зокрема Українського інституту книги «Українська цифрова бібліотека», Українського культурного фонду «Артефакт», УБА та Міністерств цифрової трансформації «Дія. Цифрова освіта». Цікавими є проекти з оцифрування фондів ОУНБ України «Музей книги» (Херсонська ОУНБ); «Цифрова колекція раритетів» (Миколаївська ОУНБ) та ін.

Серед переваг діджиталізації: побудова позитивного іміджу бібліотеки; спрощення роботи з електронними даними; конкурентоспроможність бібліотек на інформаційному ринку; удосконалення якості, привабливості, зручності використання документів; зміна внутрішньої і зовнішньої комунікації; позитивна громадська думка; авторитет у владних та держструктурах тощо.

Діджиталізація – це глибока трансформація бібліотеки, що передбачає використання цифрових технологій і для поліпшення досвіду взаємодії з користувачами. Діджитал-технології дозволяють змінювати діяльність бібліотек під потреби користувачів, створюючи цифрові активи (цифрові бібліотеки, електронні каталоги, бази даних, відкриті архіви, ресурси віддаленого доступу, сайти, портали, блоги, віртуальні виставки, дейзі-книги, 3D книги, електронні читацькі квитки, зчитувачі штрих-кодів книг тощо).

Основними векторами розвитку діджиталізації є: швидкість отримання інформації; доступність матеріалів у режимі реального часу; міждисциплінарний контент, що дозволяє об'єднати знання з різних сфер життя; адаптація населення до цифрового середовища. Діджиталізацію можна розглядати як репутаційний інструмент бібліотеки, адже вона сприяє їхньому новому розвитку, пропонуючи нові технології та підходи, стимулюючи як користувачів, так і інші установи. Репутаційний продукт (оцифровані документи, сайти тощо) повинен бути новим, цікавим, провокуючим у своїй цільовій аудиторії бажання поділитися цією інформацією по ланцюжку соціальних контактів.

Отже, діджиталізація сприяє розширенню аудиторії користувачів, створенню атрактивного інструменту залучення молоді, урізноманітненню діяльності бібліотеки як інституції, що функціонуватиме як інформаційний, мультимедійний центр, бібліотека-хаб. Діджиталізація змінює репутацію бібліотеки в сучасних умовах глобальної трансформації суспільства, сприяє побудові позитивного іміджу установи, створенню міждисциплінарного майданчика для генерації ідей, залучення фахівців різних галузей. Бібліотека стає куратором для цифрових користувачів у час переходу від офлайн до онлайн-режиму або діджиталізації.

О. В. Зубренко

ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ МЕДІА- ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ГРАМОТНОСТІ В БІБЛІОТЕКАХ УКРАЇНИ

Однією з ключових компетенцій особистості в інформаційному суспільстві є медіа- та інформаційна грамотність – сукупність знань, установок, умінь і навичок, які дозволяють отримувати доступ до інформації та знань, аналізувати, оцінювати, використовувати, створювати та поширювати їх з максимальною продуктивністю відповідно до законодавчих та етичних норм і з дотриманням